

opatření, ovšem účinnost jeho byla by dosti omezená. Předně vztahovala by se jen na osoby, které porušily zák. čl. I. z roku 1920; pojala-li by se do zákona i eventualita druhá (porušení mírových smluv již ratifikovaných a publikovaných v dotčeném státu dle tamního práva), rozšířila by se účinnost na všechny osoby, které proti ustanovení mírových smluv neodzbrojily a mír u sousedů ohrožují, ale vždy jen co do jmění, které osoby tyto mají v tuzemsku. Tak dalo by se částečně získati odškodnění za útraty mobilisační.

Mnohem účinnější bylo by opatření rázu mezinárodního, aby se likvidoval majetek příslušníků maďarských u nás a aby maďarský stát byl povinen nahraditi svým příslušníkům újmu majetkovou, která se jim tímto způsobí. Toto ovšem musí zůstatí hlavním naším cílem, jak získati náhradu za mobilisaci. Můj námět, který zde k diskusi předkládám, je pouze eventuální pro ten případ, že mezinárodní situace nebude našim snahám příznivá.

Článek tento byl psán dne 30. října 1921, za stále měnící se situace, není předpokladem k nějaké obsáhlejší úvaze de lege ferenda. Domnívám se však, že tato soukromoprávní (majetková) odpovědnost příslušníků cizího státu, kteří porušující svůj právní řád, ohrožují stát sousední a tím ho nutí k mimořádným opatřením a výlohám, dala by se stanoviti všeobecně jako zásada našeho právního řádu.

Jaromír Sedláček.

Literatura.

Emil Svoboda: **Rodinné Právo.** Praha »Vesmír« 1921. — Týž: **Dědické právo.** Týž náklad, Praha 1921.

Svoboda, dříve profesor soukromého práva na čes. technice, nyní profesor právnické fakulty v Bratislavě je znám jako obratný stylista. Snad více než svými spisy právníckými pronikl svou činností žurnalistickou a také na prvním spisku je patrné, že pisatelem je žurnalista vynikajících kvalit. Spisek je určen neprávnickům a pro populární podání právních otázek měl Svoboda ovšem jako žurnalista kvalifikaci řádnou. Vykládá v ní nejprve o sociálním podkladu rodinného práva a po té stručným a velmi přehledným způsobem pojednává nejprve o manželském právu, k čemuž připojuje krátké poučení o ženě nemanželské. Pak pojednává o dětech manželských i nemanželských. Druhý oddíl věnován je poručenství i opatrovnictví, oddíl tento vyniká velmi jasným klidným výkladem materie ne právě lehké.

Právo dědické psal více Svoboda právník než žurnalista a podává na 99 stránkách zhuštěně výklad obtížných předpisů dědického práva. Svoboda věnuje dědickému právu velkou péči, jak z jeho redigování Českého práva a jeho činnosti v překládatelské komisi ministerstva spravedlnosti je patrné. Úplné ovládní látky je patrné i z této práce. Jest jistě jedna z nejlépeších populárních knih, jaké byly napsány v poslední době.

Zasluhují tudíž obě práce Svobodovy, aby byly hojně čteny a nepochybují, že budou hojně čteny. Jest po takové knize velká poptávka v kruzích sociálních pracovníků, jak sám jsem se přesvědčil na různých přednáškách v těchto kruzích konaných. Pokud mohu souditi, hová potřebě so-

ciálních pracovníků více »Rodinné právo« než »Právo dědické«, které předpokládá — vzhledem na nesnadnost látky — více než knížka prvá.

Svoboda psal popularisační práci t. j. musil podávati výsledky vědecké práce ve formě obecně přístupné, lidem, o nichž musil předpokládati, že nebudou čísti jeho práce se zákonem v ruce. Proto stylisoval též svoje výklady tím způsobem, že zákon je čtenáři valnou měrou zbytečný. Je to jistě svědectvím velkého umění podati nesnadnou látku tak přístupně, ale je v tom i jisté nebezpečí. Knížky tyto budou velmi používati i studující práv, a tak — ač kniha pro ně není určena — budou ještě více sváděni k tomu, aby při studiu zákona nepoužívali. Nebezpečí je tím větší, poněvadž dnes studující nemají žádné vhodné příručky ke studiu. Nemá to býti výtkou Svobodovi, ale myslím, že dnes právnická literatura dala se poněkud na scestí, příliš mnoho se popularisuje a zapomíná se, že popularisace předpokládá též vědeckou práci výlučně pro odborníky určenou. Právě při Svobodově »Právu dědickém« lituji, že napsal spis populární, že nenapsal přehledný system — třeba stručný — pro právníky ať teprve studující či již v praxi činné, neboť jest všemi svými vlastnostmi povolán k tomu, aby system takový napsal. Dnes hrozí skutečně, že t. zv. populární literatura zbahní nám celý kulturní pokrok a že budeme si jen osvojovali výsledky práce jiných. Toto kulturní parazitství ovšem přivolává pro národní existenci těžkou pohromu, neboť tak upadneme v obecnou nevážnost.

Připojuji tato slova k recenzi spisů Svobodových, ač se jich přímo netýká, ale připojuji je přece, neboť vidím ve spisech Svobodových nebezpečný symptom dnešní doby, najmě v literatuře právnické. Zatím co pro praktické právníky píší Němci u nás poměrně dosti, takže mají skoro vedení, oddáváme se popularisaci vědy právní. V tom je ono nebezpečí, o němž jsem se zmínil výše.

Hledíme-li na Svobodovy obě práce jako na práce populární literatury, musíme spravedlivě říci, že jsou velmi dobré, ba jedny z nejlepších populárních spisů. Sedláček.

Dr. Alexandr Zeyer: Změny zákonů a nařízení, jakož i prováděcí předpisy do 31. prosince 1920. Praha 1921. (»Atlas«, společnost s r. o.)

Popřevratová a poválečná doba zrodila hojně nových právních předpisů, které měly v revolučním kvasu upravit aspoň částečně právní řád a přizpůsobiti jej změněným poměrům. Byly to doby velkých slov a gest, jichž výsledek však nebyl vždy veliký a trvalý. Doba ta zrodila množství právních předpisů, většinou však jsou to jen částečné změny předpřevratových právních předpisů. Mimo to jsou to velmi často předpisy pouze přechodné, mající umožniti návrat z válečných do mírových poměrů. Tak povstal les předpisů, v nichž bylo se velmi těžko vyznati. Je proto velmi vítati, že Dr. Zeyer, tajemník nejvyššího správního soudu v Praze, vydal rejstřík k těmto právním předpisům. Rejstřík je pracován tou methodou, že rakouské zákony jsou uváděny chronologicky a při nich poznamenáno, kterým právním předpisem od 28. října 1918 do 31. prosince 1920 byly změněny a dále jsou uváděny též naše republikánské právní předpisy, pokud doznaly změnu pozdějším předpisem. Tak velmi přehledným způsobem seřaduje Zeyer nesmírné množství právních předpisů. Práce Zeyerova je ovšem pouhý rejstřík a proto jsou uváděny jen data a čísla jednotlivých právních předpisů. Praktikům není třeba dalšího doporučení a jest doufati, že tato Práce Zeyerova bude velmi hojně používána. Sedláček.

Z knih redakci zaslaných:

O samosprávě Slovenska napsal Dr. Emil Stodola. (Odtlačok z Národných Novin.) 1921. Nákladem spisovatelovým.

Nouze bytová. Jak ji řešíme a jak bychom ji řešiti měli. Napsal Dr. Ludvík Fořt, advokát v Praze, 1921. Nákladem vlastním.

O hospodárnosti ve státní správě. Napsal býv. ministr veřejných prací Dr. inž. Fr. Kovařík, 1921. Nákladem vlastním.

Uherský trestní zákoník. Druhé doplněné vydání upravili Dr. J. O. Worel, Dr. A. Milota a St. Stuna, 1921. — Nákladem J. Guska v Kroměříži.

Ministerstvo pro sjednocení zákonodárství a správy. Jeho vznik, organisace a činnost. Úřední publikace ministerstva s předmluvou Dra Vladimíra Fajnořa, ministra pro sjednocení zákonodárství a organisace správy, 1921. Nákladem vlastním.